

STTV:n ohjeet asuntoihin kantautuvan tupakansavun valvonnasta

**Tupakka ja Terveys/Työpaja 3
11.12.2006, Lahti**

Ylitarkastaja Matti Karuvaara STTV

➤ **Ministeriön toimeksianto**

- Asiaan liittyviä yhteydenottoja runsaasti
- Mitä tehtävissä ilman lainsäädäntömuutoksia

➤ **Yhteistyössä**

- Suomen Isännöintiliitto
- Suomen Kiinteistöliitto

➤ **Mukana valmistelussa myös**

- Hengitysliitto Heli
- Allergia- ja Astmaliitto
- Helsingin kaupungin terveysturvallisuus

Ympäristön tupakansavun haitalliset terveysvaikutukset ihmiselle (WHO 2006)

➤ Kehityshäiriöt

- Matala syntymäpaino ja painon lasku
- Kätkytkuolemat
- Ennenaikainen synnytys

➤ Hengitystievaikutukset

- Lasten äkilliset alempien hengitysteiden infektiot (keuhkokuume, keuhkokuume)
- Astman kehittyminen, astmakohtausten provosointi lapsilla ja aikuisilla
- Krooniset hengitystie-infektiot lapsilla
- Silmien ja nenän limakalvojen ärsytystilat aikuisilla
- Välikorvan tulehdus lapsilla

...

Ympäristön tupakansavun haitalliset terveysvaikutukset ihmiselle (WHO 2006)

➤ **Syövän aiheutuminen**

- Keuhkosyöpä
- Nenäonteloiden syöpä
- Rintasyöpä nuorilla naisilla menopaussia edeltävässä vaiheessa

➤ **Sydän ja verisuonivaikutukset**

- Lisääntynyt sydänkuolleisuus
- Äkillinen (sydäninfarkti) ja krooninen sepelvaltimotauti (angina pectoris)
- Verisuonivauriot eri puolilla elimistöä

➤ **Terveyshaitta (TsL 1§):**

- Ihmisessä todettava sairaus, muu terveydenhäiriö tai sellaisen tekijän tai olosuhteen esiintyminen, joka voi vähentää väestön tai yksilön elinympäristön terveellisyyttä

➤ **Asunnossa tai muussa oleskelutilassa esiintyvä terveyshaitta (Tsl 27§)**

- Milloin asunnossa tai muussa oleskelutilassa esiintyy melua, tärinää, hajua, valoa, mikrobeja, pölyä, savua, liiallista lämpöä tai kylmyyttä taikka kosteutta, säteilyä tai muuta niihin verrattavaa siten, että siitä voi aiheutua terveyshaittaa asunnossa tai muussa tilassa oleskelevalle, kunnan terveydensuojeluviranomainen voi velvoittaa sen, jonka menettely tai toimenpide on syynä tällaiseen epäkohtaan, ryhtymään toimenpiteisiin terveyshaitan poistamiseksi tai rajoittamiseksi

Työryhmän ehdotus

1. Yhteinen yleisohje isännöitsijöille, taloyhtiöille ja kunnan terveydensuojeluviranomaiselle
2. Yksityiskohtaiset ohjeet
 - Taloyhtiöille ja isännöitsijöille => Kiinteistöliitto/Isännöitsijäliitto
 - Kunnan terveydensuojeluviranomaiselle=> STTV

Tupakansavun kulkeutumisessa asuntoon voidaan erottaa kaksi päätapausta leviämisen suhteen.

- Tupakansavu leviää rakennuksen rakenteiden ja tai ilmanvaihdon kautta huoneistosta toiseen.
- Tupakansavu leviää ulkoa mm. parveketupakoinnin seurauksena.

Menettelyprosessit

1. Neuvotteleminen asianosaisten kesken

- haitan aiheuttaja ja kärsijä sopivat menettelystä

2. Yhteys isännöitsijään ja taloyhtiön hallitukseen

- neuvottelut
- Ilmavaihdon toiminnan tarkistus
- rakennevirheiden korjaukset
- pelisäännöistä sopiminen
- järjestysmääräykset

3. Yhteys terveysuojeluviranomaiseen

- tarkastukset ja mahdolliset mittaukset
- veloitteet ja valvonta

Taloyhtiön mahdollisuuksista

- Taloyhtiö on velvollinen ryhtymään toimenpiteisiin, jotta tupakansavua ei pääse kulkeutumaan ilmanvaihtojärjestelmän tai rakenteiden kautta naapuriasunnoista, pihalta, rappukäytävästä tai parvekkeilta asuntoihin.
- Yhtiössä voidaan laatia tiedote osakkaille ja asukkaille, jossa toivotaan toisten huomioon ottamista ympäristön tupakansavun terveyshaittoihin vedoten;
- löytää toimivampia tupakointijärjestelyjä (järjestämällä tupakointialue riittävän etäälle rakennuksesta); tai
- tehdä teknisiä muutoksia rakenteisiin ja/tai ilmanvaihtoon;
- kieltää tai rajoittaa tupakointia järjestysmääräyksellä yhteisissä ja yleisissä tiloissa sekä parvekkeilla.

Tupakointipaikan sijoittelusta

- Tupakka- tai terveydensuojelusäädöksissä ei ole annettu tarkkoja metrimääriä, kuinka kaukana ulkoseinistä, -ovista tai ilmanvaihtoventtiileistä saa tupakoida, jotta tupakansavua ei kantaudu sisätiloihin. Työterveyslaitoksen lausunnossa sosiaali- ja terveysministeriölle todetaan, että rakennusten ulkopuolella tupakointipaikka tulisi sijaita useita metrejä rakennuksesta.
- Tuotevalvontakeskus suosittelee, että eräänlaisena tupakointipisteiden suunnitteluperusteena voitaisiin käyttää **noin 10 metrin** etäisyyttä rakennuksesta

- Jos haittaa kärsivä (osakkeenomistaja, asukas tai vuokralainen) kokee, ettei kiinteistön omistaja tai osakkeen omistaja ole ryhtynyt tarvittaviin toimenpiteisiin ongelman poistamiseksi, hänellä on asian ratkaisemiseksi mahdollisuus ottaa yhteyttä kunnan terveydensuojeluviranomaiseen.
- Terveydensuojeluviranomainen suorittaa asunnontarkastuksen terveystaitan toteamiseksi.

Asunnontarkastus

- Tarkastukseen sisältyy aistinvaraisia havaintoja sekä tarvittaessa tutkimuksia ja mittauksia (merkkisavu, ilmamäärät, nikotiinikeräin ym.).
- Näiden suorittamisessa sovelletaan sosiaali- ja terveysministeriön Asumisterveysohjeessa 2003:1 annettuja ohjeita.
- Asian selvittelyssä otetaan huomioon myös eri osapuolten toimittamat tiedot, asukkaan tai omistajan toimesta tehdyt tutkimukset sekä asukkaiden terveydentilaa koskevat tiedot.

Terveyshaitan arvioiminen

- Terveydensuojeluviranomaisen aistinvaraiset havainnot ja muut tiedot riittävät yleensä perusteiksi terveyshaitan arvioinnissa. Tupakansavun leviämiseen voidaan puuttua aina, kun on riittävä näyttö terveyshaitasta tai sen uhasta.
- Näkyvän tupakansavun tai haistettavan tupakanhajun esiintyminen on osoitus terveyshaitan mahdollisuudesta.

- Jos huoneiston haltijan, jonka oletetaan aiheuttavan tupakansavun kulkeutumisen naapurihuoneistoon, kieltäytyy kaikesta yhteistyöstä, terveydensuojeluviranomainen voi tehdä terveydensuojelulain 46 §:n mukaisen tahdonvastaisen tarkastuksen (demonstroitu tupakointi) aiheuttajahuoneistoon.
- Tällöin viranomaisella tulee olla perusteltu syy epäillä, että tupakansavu leviää asunnosta tai sen parvekkeelta naapurihuoneistoon.
- Tarkastuksen tekemiseen saadaan tarvittaessa virka-apua poliisilta.

Mittaukset ja lisäselvitykset

- Selvittelyssä mittauksia ei yleensä tarvita
- Joissakin tapauksissa on tarpeen tehdä tai teetättää ulkopuolisella asiantuntijalla tarvittavia mittauksia ja selvityksiä.
 - nikotiinin pitoisuus ja/tai
 - merkkiaineen kulkeumamittaukset
- Lainsäädännössä ei ole yksiselitteisiä ohje- tai raja-arvoja yksityisasunnon tupakansavupitoisuudelle
- Käytännöllisin tupakansavupitoisuuden indikaattori ilmassa on nikotiini. Kahden tilan välisiä vuotokohtia selvittäessä merkkiaineena voidaan käyttää esim. rikkiheksafluoridia. Kulkeumamittauksen avulla ei saada kuitenkaan selville tupakansavupitoisuutta huoneistossa.

Toimenpiteet

- Asunnontarkastuksista tehdään aina pöytäkirja. Pöytäkirja laaditaan yleensä tarkastuskertomuksen muodossa.
- Siitä käy ilmi muun muassa, onko asunnossa todettu terveyshaitta.
- Siinä voidaan esittää haitan syy sekä toimenpidesuosituksia haitan poistamiseksi.
- Tarkastuskertomukseen liitetään mahdollisten tutkimusten tulokset
- Tarkastuskertomus toimitetaan eri osapuolille

- Korjausmääräys annetaan sille, jonka menettely tai toimenpide on syynä epäkohtaan.
- Milloin terveydensuojeluviranomainen toteaa tupakansavun kulkeutuvan sisäilmaan taloyhtiön kunnossapitovastuulla olevan ilmanvaihtojärjestelmän tai rakenteiden kautta (ei avoimen parvekkeen oven tai ikkunan kautta) korjausmääräys osoitetaan kiinteistön omistajalle.
- Ennen korjausmääräyksen antamista eri osapuolia kuullaan kirjallisesti, tarvittaessa toistamiseen.

Menettely parveketupakoinnissa

- Mikäli taloyhtiön rakenteissa ei ole vikoja, haitan aiheuttaja on velvollinen estämään, ettei tupakansavu aiheuta terveyshaittaa naapurihuoneistoon
- Tällainen tilanne on esimerkiksi, kun tupakansavua kulkeutuu naapuriparvekkeelta korvausilmaventtiileiden kautta sisälle asuntoon
- Terveysturvallisuusviranomaisen toimenpidemääräykset kohdistuvat haittaa aiheuttavan *huoneiston haltijaan*
- Menettely on muutoin samanlainen kuin rakennevioissa, mutta parveketupakoinnin osalta korjausmahdollisuuksien puuttuessa kysymykseen tulee viranomaisen mahdollisuus *rajoittaa tai kieltää tupakointi asianomaisella parvekkeella.*